

OMZIEN NAAR ELKAAR

Eeuwenlang was het de corebusiness van de kerken dat er werd omgezien naar medemensen die op hulp en ondersteuning waren aangewezen. Dat heette werken van barmhartigheid. Was liefdadigheid. Halverwege de vorige eeuw heeft de burgerlijke overheid die taken overgenomen. Het is recht geworden en een overheidstaak.

Dat voelde niet als een verlies, eerder als een gevoel van bevrijding, van ontvoogding. Mensen kregen het gevoel dat niemand er zich mee had te bemoeien hoe je leven moet. Nee, vrijwillig gaan we ons geen beperkingen meer op de nek halen. We willen vrij zijn. Zelfs deelname aan de kleinste groep – een huwelijk – is voor veel mensen al te knellend op den duur en schrikt anderen al bij voorbaat af. We zijn gaan genieten van liberalisme en individualisme: ieder voor zich en God voor ons allen, en slaan er in door. Welbeschouwd is de ander een bedreiging van je vrijheid en je dikke ik als je met die ander rekening moet houden. Omzien naar elkaar past niet meer in de top tien. Zo beschouwd was de coronatijd zo gek nog niet, want we konden gelegitimeerd een ander op afstand houden.

Maar de coronatijd heeft ons ook geleerd dat we de ander niet kunnen missen. Want alles wat er mis ging met bijvoorbeeld de zorgtoeslagen en jeugdzorg, is niet te wijten aan een houding van mensen moedwillig willen beschadigen maar aan het elkaar volledig uit het oog verloren te zijn. Niet meer in de gaten hebben dat sommige mensen niet mee kunnen komen. Geen oog meer hebben voor andere mensen want elke burger moet zichzelf maar zien te redden. De aanbidding van geld en economie is alles overheersend geworden. Alom schaalvergroting in onderwijs en zorg, bedrijvigheid en wonen omdat de economische bedrijfsvoering ermee gediend is. Met de menselijke maat wordt geen rekening meer gehouden. Er is geen ander meer waar je je aan kunt optrekken of die een arm om je heen slaat.

En zo zijn we allemaal dikke ikke geworden: onszelf genoeg. Vanzelfsprekend onszelf genoeg. Dominant en lawaaierig aanwezig in de openbare ruimte: in het verkeer, in treinen, in voetbalstadions, op straat, in wacht- en spreekkamers en in talloze televisieprogramma's. Maar ook op het niveau van de politiek en in het bedrijfsleven: wie het hardst roept en zich het onbeschofts gedraagt krijgt het meeste podium. Iedereen wegdukkend die hun eigen comfort in de weg staat. Adembenemend naar anderen. Want wie anders denkt en leeft is vanzelfsprekend een stuk onbenul door fakenieuws in beweging gebracht. Helemaal vergeten dat de ander er ook is als je gelijkwaardige naaste. De vrijheid van de vos is de dood van de kippen.

Leergeld
Oss Bernheze

En dan kunnen we wel wijzen naar een nietsontziende overheid. Maar de gedachte dat de grote verhalen van christendom of socialisme achterhaald zijn en dat wij als onafhankelijke individuen zelf onze beslissingen nemen, brengt ons in een eenzame samenleving. Want het resultaat is we in een samenleving terecht gekomen zijn die geen gemeenschappelijk doel meer heeft, geen spirituele dimensie noch een basis voor een sociale samenhang: een wereld waarin gemeenschappen in stukjes uiteen vallen tot kleinschalige eenheden, gebroken gezinnen en afgesneden individuen. Los zand. Het enige gemeenschappelijk dat we nog hebben is ons consument zijn: hebben en halen.

Als Stichting Leergeld willen we er niet alleen voor zorgen dat kinderen mee kunnen doen. We willen ook omzien naar de gezinnen waaruit ze komen. De weg wijzen naar plekken waar ondersteuning en omzien naar elkaar beoefend wordt. We zijn als samenleving nog niet zo diep gezonken dat de ander ons onverschillig geworden is, maar wel dat we ons gewoonweg niet meer realiseren dat de ander er ook is. Gewoon niet alleen aan onszelf denken maar ons altijd ook realiseren dat we om ons heen moeten kijken of een ander ook mee kan komen.

Onderwijs is niet alleen kennisoverdracht veilig stellen. Minstens zo belangrijk is het oefenen van omzien naar elkaar. Naar waarmee je een ander kunt ondersteunen en aanvullen. Dat hebben we ook in de coronaperiode willen faciliteren: onze vrijwilligers voorop! Dat zouden we met méér mensen moeten doen.

Henk Peters
voorzitter

Stichting Leergeld Oss-Bernheze